

**ХОДЗИЦЬ ВОСЕНЬ З ЖОЎТЫМ КЛУНКАМ,
НОСИЦЬ ДРЭВАМ ПАДАРУНКІ (Максім Лужанін)**

Станіслаў Жукойскі. Восень у сядзібе

Кастусь Качан. Позняй восенню

Разгледзьце карціны беларускіх мастакоў.
Адкажыце на пытанні.

1. Якая пара года намалявана?
2. Якімі колерамі карысталіся мастакі, каб перадаць адметныя прыкметы ранняй і позняй восені?
3. Чаму неба на карцінах рознага колеру?
4. Якія пачуцці выклікаюць у вас гэтыя карціны? Чаму?

 Вусна складзіце невялікае выказванне па адной з карцін. Прыдумайце заглавак.

Словы для выкарыстання: залатая восень, сумная пара, ясны дзень, дрэннае надвор'е, пачатак восені, глыбокая восень, сонца, пахмурнае неба, напоўненыя дажджом хмары, блакітнае неба, лёгкія воблачкі, голыя дрэвы, залатое ўбранне, шамаціць пад нагамі, асенняе лісце.

 Бры-зглі-на — кустовая расліна, *рус.:* бересклет.

Бу-ра-ло́-мі-на — дрэва, паваленае бурай.

Хмызня́к — кусты, зараснік.

Прачытайце заглавак тэксту. Ці здагадаліся вы, пра што будзе ісці гаворка ў тэксце? Паслухайце і скажыце, у чым прыгажосць лістападу.

Лістапад у лесе

Рыгор Ігнаценка

У лесе лістапад. Стра-ка́-ты-я дрэвы з хмы-зня-ка́-мі паволі скі́-два-юць долу свой дарагі асенні ўбор.

Хораша ў гэты час пры-сесці дзе-небудзь на сухі пя-нёк або бураломіну і па-на-зі-раць за гэтай прыва́бнай у-ра-чы́-ста-сцю ў прыродзе.

Вось з бярозкі адзін лісток вінтом да зямлі ўкру-чва-е-цца. Другі, па-ска-ра-ю-чы абароты, ва́лікам па ветры коціцца. Трэці матыльком пырхае над па-ры-жэ-лай травой, доўга вы-бі-ра-ю-чы сабе месца. А гэты, бу́ры, лёгкім галубком пераляцеў усю прасторную палянку і паволі апусціўся ў канцы яе пад чырвоны куст брызгліны.

У розных дрэў па-рознаму лісце ападае.

Ясені скі-два-юць лісце
зялёнае — быццам тыя ца-
ца-чны-я драбінкі з блакіт-
нага неба злятаюць долу.

Ёсць свае а-са-блі-ва-сці ў
асіны, дуба, рабіны.

Нямá лістоў, якія а-дноль-
ка-ва б ападалі. Колькі б іх ні
было ў лесе — і кожны з іх
па-свойму з асенняй зямлёй
су-стра-ка́-е-цца.

1. Як адбываецца лістапад у лесе? Прачытайце.
2. Як ападаюць лісткі з бярозы?
3. Як скідвае лісце ясьень?
4. Што аўтар гаворыць пра асаблівасці ліста-
паду ў розных дрэў?

Адгадайце загадку. Якія дрэвы ўвосень не скід-
ваюць сваё ўбранне?

Я засяваю дол ігліцай,
спрадвеку слаўлюся жывіцай.

Анатоль Клышка.

Прачытайце народныя прыкметы. Якой пары года яны адпавядаюць? Што гаворыцца ў іх пра кожны асенні месяц?

- Як настаў верасень, дык туман кожны дзень.
- У верасні ліст на дрэве не трымаецца.
- Кастрычнік ходзіць па краю ды гоніць птушак з гаю.
- Кастрычнік зямлю беліць, а лес залоціць.
- Лістападаўскія ночы да снегу цёмныя.
- У лістападзе гола ў садзе.

АБМЯРКОЎВАЕМ ПРАЧЫТАНАЕ

1. У якім творы вы прачыталі пра развітанне дзяцей з летам? Якое слова гаварылі дзеці лету на развітанне? Каму можна сказаць «бывай»?

2. Як называецца твор, у якім павучок любіў пагушкацца на арэлях? Успомніце скорогаворку пра арэлі. Правядзіце спарборніцтва «Хто хутчэй раскажа скорогаворку?».

3. З якога твора ўзяты радкі?

«Меншыцца шнуручак,
У паднябессі тае...»

Успомніце, як ляцяць жураўлі. Які яшчэ твор расказвае, як птушкі адлятаюць у вырай?

4. У якім вершы аўтар называе восень чарадзейкай? Прачытайце выразна верш «Восень» В. Вярбы. Назавіце твор, у якім восень шукае сабе абновы. Хто яго аўтар?

5. Разгледзьце малюнкi. Складзіце невялікае апавяданне па кожным малюнку.

